

Požar v Skutariju.

V najbogatejšem delu mesta Skutari, v „bazarju“, nastal je grozoviti ogenj, ki je vpepelil celo vrsto hiš in prodajalen z dragocenim blagom. Splošno se sodi, da so črnogorski vojaki iz maščevanja zažgali, ker morajo Skutari zapustiti. Od teh napol divjih čet, ki so bombardirali cerkve, sirotišnice in bolnišnice, je pač tudi to pričakovati. Oblast je uvedla strogo preiskavo in tudi že več sumljivih oseb zaprla. Kolikor je prebivalstva v Skutariju ostalo, bo de pač globoko vzdihnilo, kadar zapustijo črnogorske tolpe nesrečno mesto.

Trpljenje v Skutariju.

Soproga avstrijskega konzula pl. Zambaur, ki je s svojim možem ves čas obleganja Skutarija v mestu preživela, pripoveduje naravnost grozne posameznosti. Obstrelevanje Skutarija je pričelo takoj v prvih tednih obleganja in je trajalo skoraj brez odmora 7 mesecev. Turki vojaki iz trdnjave niso hoteli v mesto hoditi, ker je bilo mesto v mnogo večji nevarnosti. Srbi in Črnogorci so torej proti mednarodnemu pravu na odprto mesto bolj nego na turško trdnjavo streljali. Zlasti krščansko predmestje so Črnogorci bombardirali. Gospa Zambaur ima celo vrsto fotografij ki kažejo razvaline. Tako so bombardirali Črnogorci in Srbi sirotišnico, več bolnišnic itd. Istotako so streljali na konzulate. Najhujše je trpelo poslopje avstrijskega konzulata. Ali tudi ruski konzul je moral svoje stanovanje zapustiti, ker so črnogorske kroglice njegovo hišo skoraj popolnoma razdžale. Francoski konzul je moral zbežati v neko klet. Od cerkev je trpela najhujše katoliška katedrala, na kateri so se črnogorski artiljeristi streljali vadili. Gospa Zambaur pravi nadalje, da je morala ona s svojim možem in otrokoma 6 tednov v neki kleti preživeti. Dne 12. in 13. marca padlo je v mesto Skutari več kot 3000 krogelj, m. nj. tudi do 22 cm debele, katerim so dali ljudje priimek „velike svinje.“ Te kroglice so skoraj 1 m visoke. Turki so se napram prebivalstvu dobro obnašali. Delili so ji kruha, dokler so ga le še sami kaj imeli. Gospa Zambaur trdi, da je bila ona s svojo družino edina, ki med obleganjem ni trpela glada. Kajti ona si je v začetku obleganja toliko življenskih sredstev nakupila, da so imeli dovolj in da so lahko še vsak dan 30 tujih otrok prehranili.

Konec balkanske vojne.

Londonška posvetovanja in pogajanja so imela torej le uspeh. Usoda evropske Turčije je zapečaten. Danes ali jutri, na vsak način pa v najkrajšem času bode v Londonu od Turčije, Bulgarije, Grške ter Srbije protokol podpisan, ki skleni preliminarni mir. Orožje med nasprotniki itak že dalje časa počiva in vse prizadete države so do skrajnosti opešane, tako da čez to dejstvo ne pomaga prav nobeno navdušenje več. O posameznih točkah te mirovne pogodbe smo že v zadnji številki poročali. Turčija odstopi albanskim zaveznikom vse svoje evropske pokrajine in ostane ji v Evropi le ozki pas zemlje okoli Konstantinopla. Kako si bodejo balkanski zavezniki pridobljeno zemljo med seboj razdelili, je seveda njih stvar. Gotovo je, da bode prišlo tukaj med njimi do hudih sporov. Kajti Grška in Srbija sta složni v sovraštvo proti Bulgariji, kateri hočejo oropati večidel z bulgarsko krvjo pridobljenih dežel. Kočljive točke, ki se tičejo evropskih vevlasti, so si te za-se obdržali. Tako bodejo vevlasti odločile, komu naj spadajo otoki v Egejskem morju. Ravnotako bodejo vevlasti, kakor se je to večinoma že zgodilo, meje nove države Albanije in upravo te države določile. Vsi drugi pojavi niso tako važni, vsaj za nas Avstrijane ne!... Grozovito prelivanje krvi na Balkanu prišlo je torej do konca. Skozi stoletja mogočna Turčija dokončala in izigrala je svojo zgodovinsko vlogo v Evropi. Balkanski narodi bodejo morali zdaj dokazati, da so za gospodarski in kulturni razvitjek zreli in da niso le

slepo orožje v roki zlasti od Rusije plačanih protiaavstrijskih panslavistov. Na vsak način je gotovo, da v kljub sklenjenemu miru balkanskih zmešnjav še ni konec!

Ime
MAGGI
jamči
za izvrstno kakovost
MAGGI-jevih kock
po 5 vin. za 1/4 litra naj-finejše goveje juhe.
Le-te so najboljše!
Blagovolite to upoštevati pri nakupovanju.

Politični pregled.

Kužna postava, ki jo je državna zbornica sprejela, je od cesarja potrjena. Postava določa natančno one kužne bolezni, ki so podvržene naznanilni obveznosti. Med te pa ne spadajo splošne ljudske bolezni, kakor n. pr. jetika ali tuberkuloza. Nadalje določa postava pri izbruhu kug izoliranje bolnikov; desinfekcijo; omejitev rabe vode in prometa z življenskimi sredstvi, izpraznenje stanovanj; nadzorovanje gotovih oseb, uničenje živali, zapiranje učilišč, prepoved krošnjarstva itd. Troške za boj proti kugam nosi v prvi vrsti država. Kazni zaradi prestopkov zoper to postavbo obstojijo večidel iz denarnih glob in se ta denar za javno zdravilstvo porabi.

V Gradcu so se vršili med svobodomiselnimi in klerikalnimi študenti poulični pretepi, ki so postali tako hudi, da je moralo vojaštvo red napraviti. Klerikalni listi seveda zdaj kričijo in delajo iz črnih protežirancev prave mučenike. Smešno!

Gališki deželni zbor je vlada razpustila, ker ni prišlo do zaželjenega sporazuma med Poljaki in Rusini. Obenem se je razpisalo nove volitve.

Na Češkem postavilo se je za deželo vladnega komisarja. Nemško-češka pogajanja so se namreč razbila in sredstva za deželo gospodarstvo sa pošla. Dosedanja deželni odbor pomagal bode komisarju kot posvetovalni zastop.

Oderuhi. „Der deutsche Landwirt“ poroča: Iz Salzburga se piše, da se trudi bavarska slad-

korna rafinerija Regensburg, prodajati v avstrijskih planinskih deželah sladkor. Cene njega sladkorja so mnogo nižje od onih avstrijskih finerije, v kljub temu da se mora plačevati nino in porabni davek. Torej v kljub colni prodaja pri nas inozemski sladkor ceneje domači. Pa naj kdo reče, da niso sladkorni roni navadni oderuhi!

Španski kralj Alfonz obiskal je te dni coskega predsednika v Parizu. Pravijo, da to potovanje politični pomen in da se Španska pridružiti tripeletenti odnosno koski. Ob priliki obiska nameravali so kralja Alfonza umoriti. Ali policiji se je čilo, odkriti zaroto in vjeti celo vrsto stičnih morilcev.

Dopisi.

Sv. Marjeta ob Pesnici. Preteklo imel je naš zagriženi prvaški fajmošter Frangeš „binkoštno pridigo“, ki je bila najgrše politične hujskarije. Najprve je čez nemški „Schulverein“, čes da se v njegovih šolah otroke „luteransko“ vzgaja zabil je seveda to nesramno laž dokazati, zabil je povedati, da ima „Schulverein“ svojimi člani tudi mnogo katoliških duhov katerih vera je bržkone boljša od one prižnici razsajajočega Frangeša. Seveda je tudi udrihal po nemškem društvu „Südde in govoril o germanizmu ter protestantizmu so se ljudem lasi ježili. Mi kmetje se ne damo zapeljati v sovraštvo proti Nem ki nam bi bilo le škodljivo. Svetujemo Frangešu, da naj s svojo grdo gonjo v poneha. Politične stvari nimajo v hiši opraviti in kdor zlorablja cerkev v svoje skarije, ta škoduje sveti veri bolj nego brezvercev.

Sv. Ožbalt na Dravi. Dragi „Štajerc“, let se že poznavata, pa ti še nisem kaj iz našega zapuščenega Sv. Ožbalt. Sedaj enkrat naznam, da imamo tukaj predega gospoda fajmoštra; nas imajo za „fakine“, „lumpe“ i. t. d. Pravijo, da otrobom mešamo in da nas svinje pojejo nas še vejo veliko vzrokov, samega sebe vidijo, ko v pijanosti doli čez cestne dejo... Za zdaj pa z Bogom, naš Vinko hodnjič pa več!

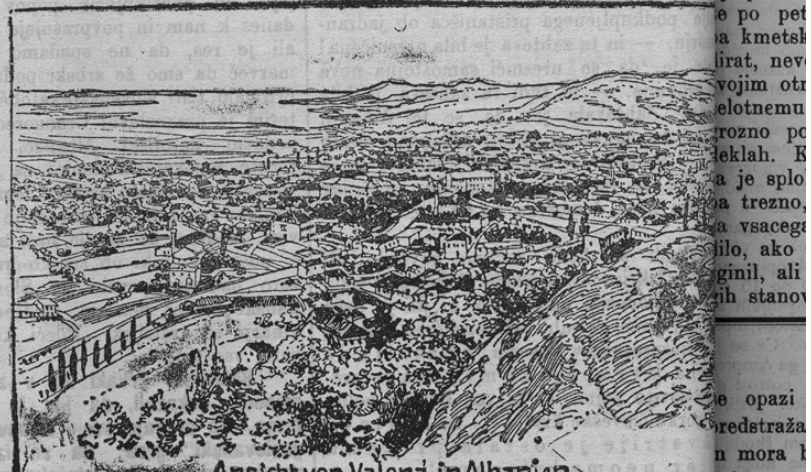
Kmetijski stan, srečen ali je?

(Dopis iz kmetijskih krogov.)

Vojni duhovi so se nekoliko ohladili, kritični dnevi se polagoma odстранjujejo mir bode končno obvladal. Delavsko se rešuje, kako bi se zamoglo spet skozi ski stan dobrobit držav zasiguriti, kajti se, da puška in kanon ne moreta streljati je še toliko svinca na raspolago, ako veški želodec pred vsem s tečno hrano njen, za katero hrano skrbi le kmet, potem lastnoročno obdelanega zemljišča

Valona.

Provizorična vlada nanovo uresničene države Albanije imela je doslej svoj sedež v albanskem mestu Valoni. To mesto Valona, ki je imenujejo Turki Avlena, leži v doslej turškem vijaletu Janina ob jadranskem morju. Mesto, kate-rega kaže naša slika, ne šteje niti 7000 prebivalcev; vendar pa je ravno tako v gospodarsko-trgovinskem, kakor tudi v političnem oziru jako važno. V tem mestu imajo svoj sedež trije grški nadškofove in trije evropski vice-konzuli. Grška bi to mesto prav rada zavzela in obdržala. Ali Italija in njeni zavezniki se krčevito branijo zoper to

Ansicht von Valoná in Albanien

grško nakano. Ni izključeno, da bi prišlo vsa šanja Valone še do ostrih ter nevarnih zmešnj

Železniška nesreča na Balkanu. Na progi proti Drami trčila sta dva vojaška vlaka Bulgarov skupaj. 150 bulgarskih vojakov je bilo takoj mrtvih, več kot 200 pa težko ranjenih.

Nova živinska kuga. Na Litavskem se je pojavila nova živinska bolezen, ki jo imenujejo po njenem iznajditelju „Boliger-kuga.“ Pojavlja se najprej pri zajcih in drugi divjačini, a potem se razširi hitro tudi na govedo in drugo domačo živino. Bolezen je tembolj nevarna, ker je še neznana, jako hitra in izredno nalezljiva. Na domeni Wierchowice umorila je ta kuga v dveh tednih 60 kosov govede.

Iz Spodnje-Štajerskega.

„Poetovia.“ Oblast je zdaj konečno in pravočasno koncesionirala veliko električno podjetje „Poetovia“, ki se namerava pri Ptujtu zgraditi. S tem je uresničenje tega v gospodarskem oziru velevažnega podjetja zasigurano.

Polom v Laškem. Veliki polom v Laškem boče zdaj vendar ugodno rešen, tako da prizadeti ne bodoje nobene škode trpeli. Za saniranje posojilnice se boče namreč dobilo iz štajerskega sklada 200.000 K posojila, za katero prevzame država 3% obrestovanje. Ta svota boče za uređitev razmer zadostovala. S tem boče pa tudi menda brezvestni gonji prvakov konec, ki so hoteli nesrečo v svoje politične namene izkoristiti.

Popravek. V dražbeni oklic glede razprodaje posestva g. Rudolfa Dergan se je vrinila, ne po naši krivdi, napaka. Razprodaja se vrši namreč dne 27. maja 1913, ne pa dne 20. maja. Cenjeni interesi naj blagovolijo to na znanje vzeti.

Velika „erbiija.“ Tedne in mesece sem govorijo v okolici Ptujta že o velikanski „erbiiji“, ki so jo baje sorodniki po nekem v Ameriki umrlem Pavlu Ramšaku dobili. Govorilo se je, da je Ramšak 2½ milijona kron zapustil in pilo se je na ta račun, da je vse vriskalo... Izvedeli smo, da je sledeče istina: Pavel Ramšak je dne 11. septembra 1912 v „Congo-Mine“ pri Trinidadu (Colerado) smrtno ponesrečil. Mož ima v Polani in v Št. Janju pri Ptujtu dva brata Antona in Jožefa Ramšaka. Ta dva sta podedila njegovo zapuščino. Ali ta dedščina ne znaša 2½ milijona, temveč le 500 dolarjev, to je okroglo 2.500 kron, od katerih je pa tudi še razne troške odtegniti. Vso veselje je bilo torej prarano!

Požar. V Cirkovcu pri Šoštanju je pogorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Dobovičnik. Nekdo je nalašč iz maščevanja zažgal. Škoda znaša 4000 K, posestnik pa je le neznatno zavarovan.

Sejemska sleparija. Na sejmu v sv. Filipu pri Kozjem prodal je posestnik Zavoršek iz Serone posestniku Gaberšku kravo za 105 goldinarjev. Zvabil ga je potem na samotni kraj in mu dal 105 kron, češ da sta se za krone in ne za goldinarje zmenila. Zavoršek seveda za to ceno krave ni hotel dati; ali Gaberšek ga je vrgel v jarek in je kravo odgnal.

Pri kvartanju so se hlapci Pitrof, Zerof in Ravnjak v Planini stepli. Pirof in Zerof potegnili sta nože in sta z njimi osuvala Ravnjaka, ki je bil smrtnonevarno ranjen. Teško da bi okrevl. Stolica sta že zaprta.

Sodniji naznanjen je posestnik Anton Jager iz Drevenika, ker je na zverinski način svojo kravo mučil. Take divjake naj bi se občutno kaznovalo.

Pobegnil je iz Maribora spediter Unterkofler, ki je prišel v konkurz.

Vlom pri lastnem očetu. V bližini Stradena vlomil je pri posestniku Prauwallner njegov lastni sin in mu ukradel 200 K. Najprej so tatvine nekega družega dolžili. Ali orožniki so kmalu resnico na dan spravili.

Smrtna nesreča. Pri delu udaril se je ru-

rad gospoda špila? Mislim da ne. Torej ljubezen do kmetijske grude rodi žlahten sad, v kljub temu če je ravno zadolžen. Deloma se tudi temu pride v okom, ako se daje kmetu postranski zaslužek, ki ga ojači.

Tudi Avstrija bi zamogla s postavno šolsko preosnovno mnogo pripomoči napredku kmetovanja, pa bi se v kratkem dokazalo, da živi v Avstriji veselo, močno, gmotno, dobro podprto in zadovoljno ljudstvo, ki tudi res kaj zmora in je neomahljiv stebel državnih zakladov.

Politični pustolovec.

Kralj Nikita črnogorski je torej v vprašanju Skutarija odnehal. Mnogo peres hoče zdaj iz črnogorskega vladarja nekega „junaka odnehanja“ napraviti. Glasom teh peres se je kralj Nikita v „usodni uri“ čez „nezvestobo Rusije“ hudo pritožil. Tudi se baje v krogih črnogorske vlade nasprotje proti Rusiji vedno bolj širi; kralj Nikita je baje tudi zaradi tega Skutari izpraznil, da s tem pred svojo deželo tudi proti Rusiji demonstrira. Kako paše ta „demonstracija“ k najnem opominu Rusije, Skutari izprazniti, ne povedo niti najnovejši hvalospevi kralju Nikiti, ki znajo njegove „duševne boje“ v zadnjih dneh tako ginljivo popisavati. V istini se je zadeva mnogo bolj prazično izvršila.

Kralj Nikita do zadnjega dne ni mislil, da boče Avstro-Ogrska „resno nastopila“; nikdar ni hotel svojo „pravico na Skutari“ z orožjem v roki braniti. A ko je videl, da zahteva Avstro-Ogrska pod vsakim pogojem izpraznenje Skutarija, dal je zadnjo soboto brez vsacega „duševnega boja“ kratko odločen svojim finančnim agentom v Parizu nalog, da naj njegove izdatne denarne zaloge „à la hausse“ engajzirajo; kajti „junaški sklep“, Skutari pustiti, moral je vsakakor kurze navzgor pognati.

To je umazana zadeva, ki pa Avstro-Ogrsko nič ne briga. Treba jo je pa pribiti, da se čez vse slavospeve dokaže, da je črnogorski kralj Nikita navadni brezobzirni špekulant, ki se ravna zgolj po hipnem dobičku, katerega zamore prijeti. Iz tega vzroka pa se mora nastopiti tudi proti bajki, da se je kralj Nikita z Rusijo sprl in da imajo v Črnogori slabo mnenje o ruskem carju. Jasno je, kaj se hoče s takimi tendenčnimi poročili doseči: Ko je kralj Nikita denarni dobiček svoje operacije proti Avstro-Ogrski na borzi v Parizu v žep vtaknil, hoče se zdaj zopet Avstro-Ogrski „pošteno“ približati in se dela vsled tega sovražnika Rusije. Ali bodejo na Dunaju tako neumni, da bi verjeli tej stari nakani gospoda v Cetinju? Ali Avstrija in Rusija ne bodeta enkrat že trudni te igre, pri kateri izigrava prtiljkavi kraljič črnogorski eno državo proti drugi?

Skrb v tem oziru ni nevtemeljena, kajti na Dunaju še vedno ne znajo v kljub vsem izkušnjam v zadnjih 20 letih s slovanskim elementom pravilno ravnati. Še vedno se ni izpoznalo, da so ti ljudje po navadi nezvesti in brezvestni politiki, ki roko, katero ližejo, v drugem hipu že ugriznejo. Da je avstro-ogrška zunanja politika opetovano poskusila, s Črnogoro ljubkovati, ker je hotela na ta način Rusijo na jugu prekrositi, koštalo je monarhijo mnogo denarja in še več na politični reputaciji. Politike, kakor se jih najde v Cetinju in v Belgradu, se lahko plača, ali z njimi zvezati se ne sme nikdar, ker le toliko časa služijo, dokler se jih ravno plačuje. To je avstro-ogrška balkanska politika vedno prezrila. Zato so nove simpatije kralja Nikite za Avstro-Ogrsko stvar, ki jo je sprejeti z veliko previdnostjo. Ceniti jih je le kot novo finto političnega pustolovca.

(„Freie Stimmen.“)

ginja in pomanjkljivost delavskih moči, to je kmetov, postaja dan za dnevom očitnejša, in gotovi gospodje so se spet le na „ubogo paro“ kmeta zmislili, mu pomagati, dobro vedeči, da če kmet ne boče na svojem zemljišču delal, ampak samo puško prezentiral, so takoj vsi stanovci z njim vred „ferdamani.“ Pa vsi ti, sicer ne pa načrti, kako se naj kmetu pomaga, kako se naj izseljevanje v Ameriko in drugam zabrani, kako se naj delavske kmetijske roke pomnožijo na svojih kmetijah, ne pomaga nič, dokler se na naših ljudskih in meščanskih šolah ne predrugači učni red (Lehrplan).

Iz lastnega prepričanja uvidel in potrdil mi boče vsak še tako veliki sovražnik šole in vsega, kar je napredno, da se množina otrok nekaj v šoli uči, česar kot kmet, delavec nikdar v svojem življenju v praksi ne potrebuje in je tudi kot tak ne zastopi. Koliko uric se za gotovi nepotrebni poduk potratiti, in popolnoma za prazen nič. Ali se ne bi te urice veliko koristnejše in pametnejše porabile, da se otroke v letnem času izven šole v prekrasno naravo pelje, jih teoretično in praktično seznaniti s stanjem zemlje in pridelovanjem skusnih sadežev, torej učenje za kar je kmet stvorjen, da bi se na tak način učil svojo zemljo ljubiti in svoj kmetijski stan v časti imeti, ne pa da ga — sovraži, s tem verein“ „hajdi v Ameriko, v fabriko.“

Naša šola uči le, da naj bi nekaki uradniki bili, ne pa kmeti. Imamo sicer kmetijske šole, ali njih učenci se poživljajo za kmetijo, hočejo biti le oskrbniki, uradniki, nadzorniki, ne da bi se vcepila v njih mlado srce ljubezen do naprednega kmetovanja; nasprotno se ga tira od kmetije v tovarne itd., izseljevanje se podvojuje.

Kmetijske otroke, ki tvorijo precejšnjo večino ljudske šole, naj bi se na praktično urejena posestva dalo, kjer naj bi se v delu izurili kakor tudi v teoriji. Če bi tako vzgojena mladina šolo zapustila, bil bi kmetijski stan čaščen, spodbudljiv, pričel bi z lastno glavno misliti, ne bi se pustil od advokatov, duhovnov, profesorjev na volilne recepte komandirati, ampak rekel bi: jaz vam kruh pridelujem!

Šola stane stariše ogromno denarja, zato se tudi na pridnost veliko polaga zlasti; učiteljstvo mora biti strogo. Ali cela šola ima mnogokrat le ta uspeh, da zamore otrok kot mož tovarniškega (fabriškega) hlapca vlogo igrati. Zakaj se torej otrok v šoli nbiija in se vendar svojemu stanu primerno ne uči? Tudi neumnež, ki je brez šole, znal boče gotovo v fabriki samokolnice voziti. Da pa bi se otrok obrt učil, teh je zelo malo, kmet pa biti noče. In kdo je kriv? Ne šola, ampak stariši, ki že večinoma komaj čakajo, da bi jim otrok kaj prislužil; zopet drugi kmetijski stariši hočejo imeti le iz njega gospoda kaplana, advokata, sploh gospoda, daširavno tvori večina ljudskošolskih otrok le iz kmetijskih in kočlarskih starišev, torej kmetov; nočejo iz svojega kmetijskega otroka kmeta-naslednika, ampak škilijo za gospodom. Ne pomislijo ne stariši, ne učitelji, kaka vrednost da uči ravno v kmetiskem stanu za deželo in državo ter kmetško ljudstvo samo. Stariši grenijo v pričo svojih otrok kmetijski stan, hvalijo le druge stanove; ni čuda, da se v mladem neiskusnem srcu porodi misel: vse drugo biti, le kmet ne. Vsi hočejo le gospoda „špilati“, kmetiji pa hrbet pokažejo. Vseh drugih stanov imamo že po pet, deset namestnikov kot uradnikov, pa kmetijski stariši kar tirajo svoje otroke študirat, nevedoč, kako škodo povzročajo večkrat svojim otrokom, pred vsem pa samim sebi ter celotnemu kmetiskemu stanu, medtem ko imamo grozno pomanjkljivost na delavcih, hlapcih in deklah. Kdor pa je že meščansko šolo obiskal, ta je sploh za kmetijo zgubljen. Pomisli se naj, pa trezno, ne samo milionarjem ampak sploh za vsacega gospoda, kaj bi se z gospodo zgodilo, ako bi kmet namah z zemeljskega površja zginil, ali rekel: jaz ne delam več, nočem drugih stanov preživeti!? Ali bi potem tudi kmet

Na predstraži

se opazi približevanje sovražnika najprvo, ali predstraža je tudi največji nevarnosti izročena in mora biti v svoje varstvo posebno previdna. Taka predstraža je tudi glava človeka, obraz,

ušesa in nos in ti organi so vetru in vremenu najbolj izročeni. Nahod, bolečine v zobeh in ušesih, glavobol, obrazne neuralgije, z njimi zvezano pomanjkanje spanja in marsikatera bolezn, ki nam grozijo vsled prehlajenja ali prepaha, zamoremo pa kmalu zopet odpraviti, ako

imamo pri hiši Fellerjev bolečine odpravljajoči zeliščni esenc-fluid z znamko „Elzafluid“. Našim čitateljem priporočamo, 12 steklenic za K 5.— in Fellerjeve odvajajoče „Elza-kroglice“ 6 škatljic za K 4.— franko od E. V. Feller, Stubica, Elsplatz št. 241 (Hrvatsko) naročiti. k — — —